Dosarul nr. 21r-1985/2022 *(PIGD nr.1-22064379-02-21r-08112022)*
Judecătoria Anenii-Noi, sediul Bender
Judecător: Bogdan Alexandru

D E C I Z I E
În numele Legii

02 decembrie 2024 mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții de Apel Centru
Având în componența sa:
Președintele ședinței, judecător: Oxana Robu
Judecători: Vitalie Budeci și Vladislav Schibin

A judecat în ordine de recurs, *în lipsa părților*, recursul declarat de directorul Instituției Penitenciare nr. 8 Bender, Mîrzac Sergiu și recursul decalrat de către avocata Potereanu Dina în interesele condamnatului Garaba Ion împotriva încheierii Judecătoriei Anenii-Noi, sediul Bender din 21 octombrie 2022 potrivit căreia plângerea condamnatului Garaba Ion privind constatarea circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 - 473^4 Cod de Procedură Penală al RM a fost admisă.

Termenul de examinare a cauzei:
Prima instanță: 20.03.2023 – 15.06.2023;
Instanța de recurs: 03.07.2023 – 02.12.2024;
Procedura de citare a fost legal executată.

Asupra recursului declarat de directorul Instituției Penitenciare nr. 8 Bender, Mîrzac Sergiu, împotriva încheierii Judecătoriei Anenii-Noi, sediul Bender din 21 octombrie 2022, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru –

C O N S T A T Ă:

1. În data de 10 mai 2022, în adresa Judecătoriei Anenii-Noi, sediul Bender, a parvenit spre examinare plângerea cererea avocatului Potereanu Dina în interesele condamnatului Garaba Ion, împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție în Penitenciarul 8 Bender, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile prevenitului și condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

În motivarea plângerii, partea petiționară se plânge pe condițiile de detenție pe care le consideră inumane și degradante, solicitând aplicarea prevederilor art.

473/2 -473/4 Cod de procedură penală. Ulterior prin cererea din 19.05.2022 a concretizat cerințele, făcându-se referire la perioada de detenție începând cu 23.11.2021 în Penitenciarul nr. 13-Chișinău și toată perioada de detenție în Penitenciarul nr.8-Bender.

2. Prin încheierea Judecătoriei Anenii-Noi, sediul Bender din 21 octombrie 2022, a fost admisă plângerea depusă de avocatul Dina Potereanu în interesele condamnatului Garaba Ion, împotriva administrației Penitenciarului nr.13-Chișinău și Penitenciarului nr.8- Bender, referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale S-a constatat faptul că, Garaba Ion a fost deținut în perioadele 23.11.2021–11.03.2022 (108 zile) în Penitenciarul nr. 13-Chișinău, și 23.12.2020–19.02.2021 (58 zile); 11.03.2022–07.10.2022 (210 zile) în Penitenciarul nr.8-Bender, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și anume o perioadă de 376 (trei sute șaptezeci și șase) zile în calitate de condamnat. Condamnatului Garaba Ion, termenul de pedeapsă s-a redus cu 111 (una sută unsprezece) zile, pentru perioada de 376 zile în care acesta s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.13- Chișinău și Penitenciarul nr.8-Bender, cu calcularea a 3 zile de reducere pentru 10 zile de detenție. În privința perioadei rămase de 06 (șase) zile, calculată conform art. 473/4 alin. (5) Cod de procedură penală, s-a acordat în calitate de despăgubire condamnatului Garaba Ion, suma bănească în mărime de 600 (șase sute) lei (2 unități convențională pentru fiecare zi), care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al R. Moldova.

3. Împotriva încheierii Judecătoriei Anenii-Noi, sediul Bender din 21 octombrie 2022 a declarat recurs directorul Instituției Penitenciare nr. 8 Bender, Mîrzac Sergiu, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri prin care plângerea condamnatului Garaba Ion să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

În motivarea cererii de recurs, s-a menționat că pe plângerea avocatului Dina Potereanu în interesele condamnatului Garaba Ion privind aplicarea art. 473/4 alin. (5) Cod de procedură penală a fost înregistrată în cancelaria judecătoriei Anenii Noi (sediul Bender) la data de 10 mai 2022, contrar prevederilor art. 3 din convenţie. Respectiv, de la momentul înlăturării condiţiilor precare de detenţie şi până la adresarea plângerii în instanţa de judecată conform art. 473/2 Cod de procedură penală, a trecut cu mult peste termenul de 6 luni, termenul-limită de adresare în ordinea prevăzută de art. 473/2 Cod de procedură penală.Prin urmare, plângerea avocatului în interesele condamnatului Garaba Ion urmează a fi respinsă

pe motivul omiterii termenului de prescripţie prevăzut la art. 473/2 alin. (5) Cod de procedură penală.

De asemenea, mai menționează că prin admiterea plângerii prescrise, instanţa de judecată a încălcat principiul securităţii raporturilor juridice. Or, potrivit jurisprudenţei constante a CEDO, termenul-limită de şase luni are menirea de a promova securitatea raporturilor juridice, asigurând ca toate cauzele care ridică chestiuni în temeiul Convenţiei să fie examinate într-un termen rezonabil şi că deciziile anterioare să nu poată fi contestate la infinit. În cazurile în care există o situaţie continuă, termenul de şase luni începe să curgă de la încetarea situaţiei (B. and D. v. the United Kingdom, nr. 9303/81, decizia Comisiei din 13 octombrie 1986, Decisions and Reports (DR) 49, p. 44).

Astfel, condamnatul Garaba Ion nu se mai deţine în condiţiile reclamate din Penitenciarul nr. 13 - Bender, începând cu data de 23.12.2020, când a fost transferat în Penitenciarul nr.8 - Bender, unde s-a deţinut până la 19.02.2021, fiind transferat în cadrul Penitenciarului nr. 13 - Chişinău, ulterior revenind la 11.03.2022.

Conceptul unei „situaţii continue" se referă la starea faptelor care includ activităţi continui de către sau din partea statului, pentru a acorda reclamantului statutul de victimă *(a se vedea, Montion v. France, nr. 11192/84. decizia Comisiei din 14 mai 1987, DR 52, p. 227, şi Hilton v. the United Kingdom, nr. 12015/86. decizia Comisiei din 6 iulie 1988, DR 57, p. 108)*. în mod normal, termenul de şase luni începe să curgă de la decizia finală adoptată în procesul de epuizare a căilor interne de recurs. Totuşi, atunci când este clar de la început că nu este disponibilă nici o cale efectivă de recurs, termenul începe să curgă de la data acţiunilor sau măsurilor de care s-a plâns reclamantul *(a se vedea D.P. and J.C. v. the United Kingdom (dec.), nr. 38719/97, 26 iunie 2001)*. Prin urmare o cerere depusă cu expirarea termenului de sase luni, de când persoana nu se mai deţine în condiţii contrare prevederilor art. 3 CEDO nu poate fi admisă nici la nivel naţional, nici la nivelul CEDO.

3.1. De asemenea, nefiind de acord cu soluția adoptată de către instanța de fond, a declarat recurs avocatul Potereanu Dina în interesele condamnatului Garaba Ion, solicitând casarea încheierii cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie recalculat termenul de pedeapsă care urmează a fi redus condamnatului.

În motivarea cererii de recurs, a menționat faptul că instanța de fond nu a luat în calcul toate circumstanțele indicate în plângerea condamnatului Garaba Ion.

4. Conform prevederilor art. 447 alin (1) și (2) Cod de Procedură Penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de

recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Administrația instituției penitenciare nr. 8 Bender, avocatul și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Chișinău, referințe.

Totodată, Colegiul reține că atât administrația instituției penitenciare nr. 8 Bender, cât și apărătorul nu s-au folosit de dreptul acordat de a depune referință potrivit prevederilor art.447 alin.(2) Cod de procedură penală.

Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art. 391 Cod de Procedură Penală RM privind citarea participanților la proces, și ținând cont de faptul că, spața deferită justiției nu reprezintă o cauză de un interes deosebit pentru jurisprudență care ar impune prezența părților nemijlocit în ședință de judecată, prin prisma dispoziției generale din art. 447 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, a procedat la examinarea cauzei fără prezența părților, dar cu acordarea dreptului participanților la proces de a depune referințe.

5. Examinând încheierea atacată, cercetând materialele cauzei, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău consideră necesar de a respinge recursul declarat de directorul Instituției Penitenciare nr. 8 Bender, Mîrzac Sergiu împotriva încheierii Judecătoriei Anenii-Noi, sediul Bender din 21 octombrie 2022, ca fiind nefondat, reieșind din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 437 alin. (1), pct. 4) Cod de Procedură Penală, (1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac. Conform art. 448 Cod de Procedură Penală, (1) Judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

În conformitate cu art.449 Codul de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat; recursul este depus peste termen; recursul este inadmisibil; admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător.

Subsecvent normei citate, instanța de recurs, în conformitate cu prevederile art. 449 alin.(1) lit. a) Cod procedură penală, judecând recursul, instanța respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.

Conform art.469 Codul de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, şi anume: 17^1) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Conform art. 471 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, care stabilește că, ” (1) Chestiunile specificate la art. 469 alin.(1) pct.5), 11) şi 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun, iar chestiunile prevăzute la celelalte puncte din art.469 alin.(1) se soluționează de către judecătorul de instrucție la demersul instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia ori, după caz, la demersul procurorului care exercită supravegherea organului sau instituției care pune în executare pedeapsa. …. (2) Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4) – 7), 11), 12), 14) - 16) şi 18) poate servi şi cererea condamnatului.

Conform art.470 alin.(1) Cod procedură penală, instanța care soluționează chestiunile privind executarea hotărârilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1)-4), 6)–16), 17^1) și 18) se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.

Art.471 alin.(2) Cod de procedură penală, temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4)–7), 11), 12), 14)-16) și 18) poate servi și cererea condamnatului.

6. Din materialele cauzei penale, se constată că, prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 23 iunie 2020, Garaba Ion a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 188 alin.(2) lit. c), e) și f) Cod 2 penal şi i s-a stabilit pedeapsa sub formă de 8 ani 3 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 octombrie 2020 a fost respins ca nefondat apelul apărării împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 23 iunie 2020, și menținută sentința atacată.

Conform încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 23 noiembrie 2021, a fost admisă plângerea lui Garaba Ion împotriva Penitenciarului 13 Chișinău, fiind redusă pedeapsa în total cu 371 zile pentru deținerea în condiții contrare art. 3 CEDO, pentru perioadele: 26.02.2020–23.06.2020; 23.06.2020–23.12.2020; 19.02.2021–19.03.2021 29.03.2021–23.11.2021.

Conform raportului prezentat de reprezentantul Penitenciarului nr.8-Bender, se deduce că Garaba Ion a fost deținut inclusiv în perioada 23.11.2021–11.03.2022

în Penitenciarul nr. 13-Chișinău, și în Penitenciarul nr.8-Bender în perioadele 23.12.2020–19.02.2021; 11.03.2022–07.11.2022

Astfel, Colegiul penal reține că, condamnatul Garaba Ion, fiind deținut în Penitenciarul 8 Bender, a depus în instanța de judecată plângere ce se referă la condițiile de detenție din în Penitenciarul 13 Chișinău și Penitenciarul 8 Bender care a fost înregistrată în cancelaria instanței de judecată, 10 mai 2022.

Respectiv, Colegiul penal se stabilește că, plângerea condamnatului Garaba Ion, a fost depusă în termen, iar în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art. 473^2-473^4 Cod de procedură penală, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că, prevederile art. 473^2 alin. (5) Cod de procedură penală, au fost respectate pe deplin, astfel, se apreciază depunerea plângerii, ca fiind în termenul prevăzut de lege.

Or, cu adevărat, potrivit prevederilor art.473^2 alin.(5) Plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sânt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție, or condamnatul s-a adresat cu plângere la 10 mai 2022 care la moment se deținea în Penitenciarul nr.8 Bender, și nu a fost eliberat din instituțiile penitenciare, ceea ce indică că plângerea a fost depus în termen legal.

7. De continuare, examinând raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare, Colegiul penal susține poziția instanței de fond și anume că faptele invocate de condamnatul Garaba Ion s-au confirmat în totalitate, acestea purtând în opinia instanței de recurs un caracter evident probat.

Astfel, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a asigurat deținutului Garaba Ion condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or, argumentele enunțate în raportul menționat supra, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman şi/sau degradant al deținutului. CtEDO a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei *(cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63)*. CtEDO a constatat că anumite condiții de trai ale deținuților constituie tratamente inumane și/sau degradante, și anume: suprapopularea din penitenciare – consideră că fiecare deținut trebuie să aibă un spațiu de cel puțin 4 m2 *(cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80)*; celulele nedotate *(cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46)*, cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei *(cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005, § 53)*, puțin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităților de recreare; lipsa hranei *(cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43-44)*; lipsa unei asistențe medicale corespunzătoare *(cauza Holomiov v. Republica Moldova, hotărârea din 07.11.2006)*.

Totodată, statul trebuie să asigure că persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare *(cauza Kudla c. Poloniei, 26.10.2000, § 94)*.

Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției *(Ostrovar c. Moldovei, 13.09.2005, § 80)*. Curtea a considerat un tratament ca fiind „degradant", atunci când s-a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare și inferioritate capabile să le umilească și să le înjosească *(Kudla v. Poland [GC], nr. 30210/96, § 92, ECHR 2000-XI)*. Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă" în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili și înjosi persoana și dacă, în ceea ce privește consecințele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3. Chiar și absența unui asemenea scop nu poate exclude categoric o constatare a violării articolului 3 *(Raninen v. Finland, hotărâre din 16 decembrie 1997, Reports of Judgments and Decisions, 1997-VIII, pp. 2821-22, § 55, şi Peers v. Greece, nr. 28524/95, § 74, ECHR 2001-III)*.

8. Considerent din cele enumerate supra, instanța de recurs reține că condamnatul Garaba Ion, în plângerea înaintată, a solicitat aplicarea în privința sa a prevederilor art. 473^2 - 473^4 Cod de procedură penală, cu reducerea termenului

general din pedeapsa stabilită în baza circumstanțelor ce cad sub incidența prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în partea ce ține de condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 8 Bender. S-a invocat că, apa era de proastă calitate, condițiile de trai în celule la fel erau precare.

Potrivit raportului, prezentat de administrația instituției penitenciare în privința condamnatului Garaba Ion, acesta a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada 23.11.2021–11.03.2022 și Penitenciarul nr.8 Bender în perioadele: 23.12.2020–19.02.2021; 11.03.2022–07.10.2022.

Astfel, instanța de recurs este loială cu concluzia la care a ajuns instanța de judecată și anume, că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 8 Bender, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Subsecvent, Colegiul reține că, alegațiile reprezentatului penitenciarului, cu privire la aspecte menționate de condamnat, sunt nefondate. Instanța conchide că condițiile de detenție în celulele în care a ispășit pedeapsa condamnatul Garaba Ion a atins pragul tratamentului degradant, în contextul în care, deși din raportul administrației penitenciare reiese că, condamnatului i-a revenit cele 4 m^2 din spațiu prevăzut per condamnat, la caz, urmează a lua în considerație Raportul Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) privind vizita de monitorizare efectuată în Penitenciarul nr. 8-Bender, la data de 13 noiembrie 2021, conform căruia, deținuții în Penitenciarul nr. 8-Bender sunt plasați în celule de dimensiuni mari (până la 20-25 de persoane). O îngrijorare pentru CpPT este faptul că Penitenciarul nr. 8-Bender nu este conectat la rețelele electrice naționale ce ar permite furnizare energiei electrice constante în penitenciar. În astfel de situații Penitenciarul nr. 8-Bender este dotat cu generatoare diesel care nu asigură necesitatea minimă a consumatorilor/a penitenciarului. Deținuții au acces la energie electrică limitat.

Celulele sunt reci și nu sunt asigurare cu căldură suficientă pentru timpul rece al anului. Penitenciarul nr. 8-Bender nu este conectat la o rețea locală de apeduct, iar apa potabilă/menajeră este extrasă din fântâni improvizate din interiorul penitenciarului.

Așadar, în speță, Colegiul Penal reține că, nu a fost probată respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, or, sarcina probațiunii îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473^3 alin. (2) din Codul de procedură penală al RM).

Astfel că, potrivit art.473[3] alin.(2) Cod de procedură penală, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare. Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în punctul 30 al Raportului din 13 decembrie 2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din țară, a subliniat că, în continuare persistă faptul că în multe celule condițiile materiale şi igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată fiind suprapopulate. Totodată, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici.

Totodată, specialiștii din cadrul CPT au recomandat autorităților din Republica Moldova ca să-şi mărească eforturile în sensul îmbunătățirii condițiilor de detenție curente în penitenciarul respectiv.

În aceeași ordine de idei, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism național pentru prevenirea torturii din Republica Moldova s-a constatat că ,majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate ca condiții inumane și degradante. Întru susținerea acestui raționament, CEDO a explicat că dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului.

Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată (cauza A. și alții c. Regatului Unit, 12.02.2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98). La acest capitol, instanța de judecată just a reiterat că la examinarea unor asemenea plângeri, sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află sau s-a aflat persoana, însă chiar și așa „Alegațiile despre rele tratamente contrare art. 3 trebuie să fie bazate pe probe corespunzătoare”. Deși Curtea recunoaște că proba de rele tratamente nu este ușor de a fi obținută, totuși alegațiile trebuie să fie justificate „dincolo de orice dubiu rezonabil” *(Cauza Alver c. Estoniei, 08 noiembrie 2005, § 49; Labita c. Italiei, 06 aprilie 2000, § 121)*. Pentru a aprecia aceste probe, Curtea aplică, de obicei, standardul probațiunii „dincolo de orice dubiu rezonabil” *(cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, §161; cauza Boicenco c. Moldovei, 11 iulie 2006, §104; cauza Breabin c. Moldovei, 07 aprilie*

2009, §49; cauza Gurgurov c. Moldovei, 16 iunie 2009, § 56). O astfel de probă derivă din coexistența unor concluzii suficient de întemeiate, clare și concordante sau din prezumții de fapt similare care nu pot fi puse la îndoială *(cauza Gorobeț c. Moldovei; 11 octombrie 2011, § 50)*.

9. În conformitate cu prevederile art. 473[2] alin. (3) Cod de procedură penală prevede că, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Conform art. 473/4 alin. (3)-(5) Cod de procedură penală, în urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473/2 alin. (3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473/2 alin. (3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de pînă la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

Colegiul conchide că referitor la perioada de detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO a lui Garaba Ion, în calitate de condamnat în Penitenciarul nr.. 13 Chișinău pentru perioada 23.11.2021–11.03.2022 și în Penitenciarul nr.8 Bender, pentru perioadele: 23.12.2020–19.02.2021; 11.03.2022–07.10.2022, cu statut de condamnat, s-a deținut o perioadă de 376 de zile, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității și echității, urmează să beneficieze de o reducere de 3 zile pentru fiecare 10 zile de detenție, astfel încât din termenul pedepsei stabilite lui Garaba Ion, să se reducă cu 111 (una sută unsprezece) zile (conform formulei 376 zile x 3/10 = 111 zile), pentru perioada de aflare în condiții precare.

În ceea ce privește perioada de 6 (șase) zile de detenție în Penitenciarul nr.13 Chișinău și Penitenciarul nr.8 Bender, calculate în condițiile art. 473[4] alin. (4) din Codul de procedură penală (din perioada de 376 zile și care nu au putut fi împărțite

la 10), instanța de recurs consider că despăgubirea acordată condamnatului Garaba Ion și anume suma de bani în mărime 600 (șase sute) lei, și anume 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM, este una proporțională și justificativă

Colegiul apreciază, remediul aplicat în speța dată, precum unul adecvat şi suficient, bazat pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate, iar în lipsa unor argumente plauzibile în cererea de recurs, se atestă că, în speță s-au adeverit alegațiile petentului privind condițiile inumane de detenție, or, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenția pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Totodată, cu referire la argumentele invocate de către partea apărării în cererea de recurs, Colegiul penal atrage atenția asupra faptului că de către instanța de fond a fost aplicată anume mecanismul de calcul solicitat de către partea apărării și anume 3 zile de reducere pentru 10 zile de deținere în condiții contrare art. 3 CEDO, astfel că alegațiile invocate în cererea de recurs sunt vădit neîntemeiate, urmând a fi respinse.

Concomitent, Colegiul penal reține că, în situația în care administrația penitenciarului a omis să probeze, prin date certe, că s-au respectat normele legale privind acordarea unui spațiu suficient pentru detenția deținutului și a prezentat date generalizate privitor la alte condiții de detenție, fără ca să fie clar în care măsura deținutul a beneficiat de acele condiții, instanța ajunge la concluzia că, pretențiile înaintate de către condamnat sunt întemeiate. La data de 28 februarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe decizii *în cauzele Baban şi alții c. Moldovei, Bulgacov şi alții c. Moldovei, Cobîlceanu şi alții c. Moldovei, Filat şi alții c. Moldovei, Condreanu şi alții c. Moldovei, Grigoraș și alții c. Moldovei și Talambuța și alții c. Moldovei*, unde reclamanții s-au plâns în fața Curții în baza art. 3 CEDO, invocând condițiile materiale inadecvate de detenție și, în unele cereri, lipsa asistenței medicale corespunzătoare, precum și lipsa unui remediu efectiv pentru realizarea drepturilor lor. Astfel, făcând referire la decizia pronunțată anterior *la data de 28 februarie 2019 în cauza Draniceru c. Moldove*i, și având în vedere noul remediu preventiv compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) și Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, Curtea a considerat că, în principiu, acesta ar putea remedia în

mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Curtea a considerat că noul remediu instituit prin Legea nr. 163 și Legea nr. 272 este adoptat, în principiu, în conformitate cu criteriile enunțate *în cauza Şişanov c. Moldovei*, și că el ar putea fi considerat a priori efectiv pentru contestarea condițiilor inadecvate de detenție din Republica Moldova, astfel încât Curtea a declarat respectivele cereri inadmisibile din cauza neepuizării remediului național în acest sens.

10. Colegiul lecturând textul recursului declarat de către reprezentantul instituției penitenciare nr. 8 Bender, Mîrzac Sergiu, cât și recursul declarat de către avocatul Potereanu Dina în interesele condamnatului Garaba Ion, constată că recurenții nu au invocat nici-unul din temeiurile specificate la art. 444 alin. (1) Cod de procedură penală.

Or, simplul dezacord al unei părți la proces cu soluția instanței de judecată nu poate servi drept temei pentru casarea unei hotărâri legale și întemeiate.

Totodată, instanța de recurs consideră că reducerea stabilită de instanța de fond este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

Deci, Colegiul penal menționează că la examinarea plângerii condamnatul Garaba Ion privind constatarea detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 ale Convenției pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale, instanța de fond nu a comis careva erori, iar încheierea contestată este una justificată și motivată.

Față de lucrul judecat de primă instanță, Colegiul Penal constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului argumentelor primei instanțe. În cazul în care instanța de fond și-a motivat soluția luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează concluziile sale, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță.

11. Pentru motivele expuse mai sus, în conformitate cu art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod de Procedură Penală, Colegiul Penal va respinge recursul declarat de directorul Instituției Penitenciare nr. 8 Bender, Mîrzac Sergiu, cât și recursul avocatului Potereanu Dina în interesele condamnatului Garaba Ion împotriva încheierii Judecătoriei Anenii-Noi, sediul Bender din 21 octombrie 2022, ca fiind nefondate, reținând în acest sens că încheierea instanței de fond este legală și întemeiată, iar careva temeiuri de casare a încheierii nu au fost constatate.

12. În conformitate cu art. art. 437 alin. (1) pct. 4), 448, 449 alin. (1) pct. 1), lit. a), 472 Cod de Procedură Penală al RM, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru –

D E C I D E:

Recursurile declarate de directorul Instituției Penitenciare nr. 8 Bender, Mîrzac Sergiu și de către avocatul Potereanu Dina în interesele condamnatului Garaba Ion împotriva încheierii Judecătoriei Anenii-Noi, sediul Bender din 21 octombrie 2022, potrivit căreia plângerea condamnatului Garaba Ion privind constatarea circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 - 473^4 Cod de Procedură Penală al RM a fost admisă, se resping ca fiind nefondate, cu menținerea încheierii contestate fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: Oxana Robu

Judecător: Vitalie Budeci

Judecător: Vladislav Schibin